

סנהדרין קד-ג

עניין: דורשי רשומות היו אומרים כולן באין לעולם הבא

מחשבות חרוץ אות יא

תקנת השבין סי' טו

[פב] וכל ישראל יש להם חלק על כל פנים באוצר זה שלא נתגלה גם למשה רבינו ע"ה בעולם הזה אלא הרשימו ממנו, רוצה לומר מה שגילה לו הקב"ה שיש מציאות לאוצר זה. והוא הקשר של תפילין שהראה לו במראה אחוריים, ותפילין דמארי עלמא כתיב בהו מי כעמך ישראל גוי אחד. והקשר הוא ההתקשרות שיש להם עם אביהם שבשמים גם בהיותם בבחינת אחוריים, שהוא בזמן שאין עושין רצונו של מקום כמו שאמרו [בב"ב צט.] שאינם אז פנים בפנים, והוא קשר של 'ד' המורה על דלותם מהמצות. ובפנים בבית הוא ה'ש' מהשם, המורה על קדושת הברית כנודע, שהוא קדושת ישראל שאין הערלה נקראת אלא לשם אומות העולם. והם שתי 'שינין' של שלושה ראשים וארבעה ראשים, נגד שבעה רועים שהם כוללים [פג] וממדרגה זו השיגו דורשי רשומות הרשימו, שאמרו דכולם יש להם. והכל אמת, דמצד מדרגות הראשונות אין להם, ובמדרגת השבע חשיב התנא גם כן רק בלעם, כי יעקב נטל לחלקו העולם הבא, ועל כן כל זרע יעקב יש להם חלק לעולם הבא, ואף דיש שאין להם חלק לעולם הבא, גם הם מצד שהם מזרע יעקב ומכלל ישראל יש להם חלק לעולם הבא. ועל כן לא אמרו לשון חוץ כנ"ל, ורומז גם לזה, דאף אלו שאין להם, הם גם כן מכלל כל ישראל שיש להם מצד שהם גם כן מישראל, ומה שאין להם הוא מצד התגברות הרע בחלל הלב עד שנעלם ונתכסה שורש הטוב שבו בעולם הזה לגמרי. ועל כן מצד ההתגלות בעולם הזה כבר יצא מכלל שם ישראל וזרע יעקב, כי אותו חלק רע המתפשט וממלא כל מעמקי לבו אין לו שייכות לשורש יעקב ושם ישראל כלל, ועל כן בחלק לעולם הבא שמצד המעשים דעולם הזה אין להם, אבל מכל מקום מצד השורש יש להם. ומצד השורש הזה קיימא לן דמומר אפילו נטמע בין העמים קדושו קדושין ושם ישראל עליו. ויש גאונים סוברים דאין קדושו קדושין כמו שאמרו בטור ובית יוסף [באה"ע סימן מ"ד], והרש"ם [באה"ע סימן י'] האריך לבאר דאינו דיעה דחוויה, דטעמם דהא דאע"פ שחטא ישראל הוא מעכין ילפינן, ואין לנו אלא דכוחיה.

בפעל, שזהו התגלות האור דעולם הבא, שהשיגוהו חכמי ישראל. ורק דורשי רשומות הם השיגו גם רשימו זה, וסוף סוף יש להם חלק לעולם הבא וכולם דבקים בה' אלקיהם להיות חיים כולם היום. והוא הדביקות דעולם העשיה באצילות, בסוד נעוץ סופן בתחלתן, שיתגלה כשיחדש הקב"ה עולמו, ויתהפך העולם הזה לעולם הבא. וכל העולם הזה הכנה לו כמו שאמרו באבות כפרוזדור¹⁶² וכערב שבת שלפני השבת. ומכל מקום מצד העולם הזה,

לשם הקדו"ש שער ו' פ"ט

יתוקנו ויזכו לתחיית המתים ולחיי העוה"ב כנזכר, וכן על דרך זה כל המורדים ופושעי ישראל כולם. והגם שהרי הוא לכאורה נגד דיני התורה ומשפטה ועונשה, וכמו שראינו מאנשי כנסת הגדולה שעלו בדעתם לדחות אותם כולם¹⁶¹. וכן רצו למנות את שלמה ג"כ ע"פ דיני התורה ומשפטה, אמנם הנה יצא בת קול מן השמים ואמר להם "המעמך ישלמנה" כו'¹⁶², והודיעם בזה כי כל פסק ודין הנוגע לחיי העוה"ב הוא תלוי בכבשי דרחמנא, ואין לבית דין של מטה לעשות בזה פסקים ודינים כלל. ולכן מביא הגמרא שם תיכף דברי דורשי רשומות שכולן באין לעוה"ב, וכן הוא בירושלמי סנהדרין (פ"י סוף הלכה ב') שהבת קול יצא על כל אלו שנמנו שם במשנה והיה ההקפדה על כולן ע"ש. והרי לנו כי רצון העליון גילה להם שלא ידחו שום אחד מהם וכולן באין לעוה"ב.

[ד] וכל ישראל יש להם חלק לעולם הבא, היינו אפילו רשעי ישראל, דכולם צדיקים, כדרך שאמרו בנדרים (לא, ב) אסור בערלי ישראל דכולם נקראו מולים אפילו שהוא בפעל ערל. וכן מי שבפעל רשע הוא רק מצד היצר ולא עינה מלבן, וכמו שאמרו בברכות (יז, א) גלוי וידוע שרצונינו כו'.¹⁶⁰ וכידוע דברי רמב"ם פרק ב' מהלכות גירושין בטעם כופין עד שיאמר רוצה אני,⁷ והגם דחוטא בפעל שמחמתו נקרא רשע, מכל מקום אפילו פושעי ישראל מלאים חרטה, ובהרהור של חרטה בלב סגי להיות נקרא צדיק גמור כמו שאמרו בקדושין מ"ט ב'. ואין לך רשע מישראל שאינו מתחרט איזה רגע, אחר שעברה ההנאה ואין שם עוד הסתת יצר, מצד עומק הטוב שבמעמקי לבו. ועל כן אף על פי שחטא ישראל הוא (סנהדרין מז, א), דאי אפשר לנתק ממנו אותו עומק הטוב. דאפילו אותן שאין להם חלק לעולם הבא דורשי רשומות אומרים שיש להן (שם קד, ב), ולא השאירו אלא בלעם שהוא מאומות העולם. וזהו באותן נפשות פרטיות, ומסתמא כן לפי דעתי גם באותן החטאים הכוללים שנמנו במשנה שם שאין להם חלק לעולם הבא, שהם נגד אותן הנפשות דשלושה מלכים וארבעה הדיוטות כמו שכתבתי במקום אחר.¹⁶¹ ולא שיש בזה מחלוקת, רק שהמשנה הוא חכמת התורה שבעל פה המושגת בעולם הזה, וכפי משפטה הוא כן, שיש בחטאים אלו ובנפשות אלו השתקעות כל מעמקי לב ברע ח"ו. אף שמכל מקום אי אפשר שלא ישאר עדיין איזה עומק טוב, בזרע יעקב אבינו ע"ה, שמטתו שלימה ואין בו פסולת, אותו עומק אינו אלא רשימו הנשאר, כמדת כל אור כשנתיק מניח אחריו רשימו. וכן אור זה שבשורש זרע ישראל, אף על פי שנתיק לגמרי ח"ו על ידי חטאיו, בלי הרהור תשובה כלל גם כן, מכל מקום השאיר אחריו רשימו, אלא שרשימו זה אינו מושג כלל בהתגלות האור